

PRVI ZAKON

KNJIGA III

DŽO ABERKROMBI

POSLEDNJI ARGUMENT KRALJEVA

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

Joe Abercrombie

THE LAST ARGUMENT OF KINGS

Copyright © Joe Abercrombie 2008

Translation copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

**Za četvoro čitalaca.
Znate ko ste.**

PRVI DEO

„Pošto je život to što jeste,
prirodno je sanjati o osveti.“

Pol Gogen

Trgovina otrovom

Superior Glokta je stajao u hodniku i čekao. Isteglio je iskrivljeni vrat prvo u jednu pa u drugu stranu, osluškajući poznato škljocanje, osećajući poznate niti bola kako se pružaju kroz stegnute mišiće njegovih leđa. *Zašto ja ovo radim, kada mi ne prija? Zašto moramo da isprobavamo bol? Da jezikom prelazimo preko čira, trljamo plik, čupkamo krastu?* „Dakle?“, prasnu on.

Mermerna bista u podnožju stepenica uzvraćala mu je samo nemim prezirom. *A toga već imam i više nego dovoljno.* Glokta nastavi da hramlje, beživotna noga mu se vukla pozadi po kamenim pločama, a kuckanje njegovog štapa odjekivalo je visoko među ukrasima na tavanici.

U poređenju s ostalim velikim plemićima Otvorenog veća, lord Ingelstad, vlasnik tog prevelikog hodnika, zaista je bio mali čovek. Glava nekada moćne porodice, od čijeg bogatstva i uticaja nije ostalo gotovo ništa. *A što ih imaju manje, to su im zablude veće. Zašto nikada ne mogu da shvate? Sitne stvari u velikom prostoru samo izgledaju sitnije.*

Negde u senkama časovnik izbljuva nekoliko tromih zvukova. *Već prilično kasni. Što je čovek više propao, to duže moram da*

ga čekam. Svejedno, ja umem da budem strpljiv, kada moram. Mene ne čekaju raskošne gozbe, razdragane gomile, oduševljene lepotice. Više ne. Za to su se postarali Gurkuljani, u tami ispod carevih tamnica. On pritisnu jezik u prazne desni i huknu kada pomeri nogu, a igle iz nje raširiše mu se kroz leđa, tako da mu očni kapci zaigraše. Ja umem da budem strpljiv. To je jedino dobro proisteklo iz činjenice da je svaki korak muka. Čovek brzo nauči da pažljivo korača.

Vrata iza njega naglo se otvoriše i Glokta brzo okrenu glavu, dajući sve od sebe da sakrije grimasu kada mu kosti u vratu zastrugaše. Na vratima je stajao lord Ingelstad: krupan, rumen čovek očinskog držanja. Uputio je Glokti prijateljski osmeh dok ga je pozivao u odaju. *Kao da je ovo prijateljska poseta kojoj se raduje.*

„Moram da se izvinim što si čekao, superiore. Otkako sam stigao u Adovu, imao sam toliko posetilaca da mi se vrti u glavi!“ *Samo pazi da ti ne odleti.* „Toliko posetilaca!“ *Posetilaca koji su, bez sumnje, donosili ponude. Ponude za tvoj glas. Ponude za tvoju pomoć u izboru našeg novog kralja. Moju ponudu, međutim, nećeš moći da odbiješ.* „Jesi li za vino, superiore?“

„Ne, moj gospodaru, hvala vam.“ Glokta othrama preko praga. „Neću se dugo zadržavati. I mene čeka mnogo posla.“ *Znaš, izbori se neće namestiti sami od sebe.*

„Naravno, naravno. Molim te da sedneš.“ Ingelstad se veselo zavalio u jednu stolicu i mahnu ka drugoj. Glokti je trebalo nekoliko trenutaka da se smesti, prvo je pažljivo seo a onda pomerao kukove dok nije našao položaj u kome ga leđa neće neprekidno boleti. „O čemu si to, dakle, želeo da razgovaraš sa mnom?“

„Dolazim u ime arhilektora Sulta. Nadam se da se nećete uvrediti što govorim bez uvijanja, ali Njegova preuzvišenost želi vaš glas.“

Plemićeve teške crte lica iskrivi gluma zbunjenosti. *Veoma loša gluma, uzgred budi rečeno.* „Nisam siguran da sam dobro shvatio. Moj glas u vezi s čim?“

Glokta obrisa suzno oko. *Zar moramo da se upuštamo u tako nedostojanstvenu igru? Ti za nju nemaš snage, a meni to noge ne dozvoljavaju.* „U vezi s tim ko će sledeći sedeti na prestolu, lorde Ingelstade.“

„Ah. S tim.“ *Da, s tim, maloumniče.* „Superiore Glokta, nadam se da vas neću razočarati, kao ni Njegovu preuzvišenost, čoveka prema kome gajim izuzetno poštovanje“, tu je oborio glavu s prenaplašenom smernošću, „kada kažem da mi savest ne dozvoljava da prihvatim bilo kakve uticaje. Smatram da je meni, kao i svim drugim pripadnicima Otvorenog veća, poverena jedna sveta obaveza. Dužnost mi nalaže da glasam za čoveka koga smatram najboljim kandidatom, između mnogih izuzetnih ljudi koji nam stoje na raspolaganju.“ Onda se izuzetno samozadovoljno iskezi.

Lep govor. Seoska luda bi možda čak i poverovala u njega. Koliko sam puta poslednjih nekoliko nedelja čuo isti takav ili neki sličan? Obično za njim sledi cenjkanje. Razgovor o tome kolika je tačna cena svete obaveze. Koliko je tačno srebra potrebno da se kupi savest. Koliko tačno zlata preseca spone dužnosti. Međutim, ja danas nisam raspoložen za cenjkanje.

Glokta veoma visoko diže obrve. „Moram vam čestitati na plemenitom stavu, lorde Ingelstade. Kada bismo svi imali vaš karakter, živeli bismo u boljem svetu. Izuzetno plemenit stav... pogotovo kada toliko toga možete da izgubite. Ni manje ni više nego sve, koliko ja vidim.“ On iskrivi lice, jednom rukom uze štap pa se bolno zaljulja ka ivici stolice. „Ali vidim da se na vas ne može uticati, pa ću zato otići.“

„O čemu ti to, superiore?“ Plemićeva nelagoda jasno se videla na punačkom licu.

„Pa o vašim protivzakonitim poslovima, lorde Ingelstade, kako o čemu.“

Rumeni obrazi приметно prebledeše. „Sigurno je neka greška.“

„O ne, verujte mi.“ Glokta iz unutrašnjeg džepa kaputa izvadi papire s priznanjima. „Vidite, najviši pripadnici esnafa

svilara često vas spominju u svojim priznanjima. Veoma često.“ Onda raširi šušlave stranice tako da ih obojica vide. „Ovde o vama govore kao – i to, shvatate, nije moj izbor reči – ‘saučesniku’. Ovde kao ‘osobi koja se najviše okoristila’ u jednom krajnje nezgodnom krijumčarskom poduhvatu. A ovde, primetićete – a ja evo zamalo crvenim što to spominjem – vaše ime i reč ‘veleizdaja’ stoje veoma blizu jedno drugome.“

Ingelstad potonu u stolicu i glasno spusti čašu na sto, tako da se dobar deo vina preli na uglačano drvo. *O, to bi stvarno trebalo da obrišemo. Ostaviće groznu mrlju, a neke mrlje je nemoguće ukloniti.*

„Njegova preuzvišenost“, nastavi Glokta, „računa na vas kao na prijatelja, te je zato uspeo da ukloni vaše ime iz istrage, za dobro svih nas. On shvata da ste samo pokušavali da povratite stari sjaj svoje porodice i ima za to određeno razumevanje. Međutim, ako biste ga razočarali prilikom ovog glasanja, njegovo saosećanje brzo bi presahlo. Shvatate li šta vam govorim?“ *Smatram da sam bio i više nego jasan.*

„Shvatam“, zakrklja Ingelstad.

„A spona dužnosti? Jesu li sada nešto olabavile?“

Plemić proguta knedlu, a rumenilo mu potpuno nestade s lica. „Žarko želim da pomognem Njegovoj preuzvišenosti na svaki mogući način, naravno, ali... stvar je u tome...“ *Šta sada? Očajnička ponuda? Očajnički mito? Možda čak pozivanje na moju savest?* „Juče mi je dolazio predstavnik vrhovnog sudije Marovije. Čovek po imenu Harlen Morou. Izneo je veoma slične stavove... i nimalo različite pretnje.“ Glokta se namršti. *Nije valjda. Marovija, i njegov mali crv. Ili je korak ispred mene, ili me u korak prati. Ali nikad nije daleko.* U Ingelstadov glas ušunja se kreštav prizvuk. „Šta ja sad da radim? Ne mogu da vas obojicu podržim! Otići ću iz Adove, superiore, da se više nikada ne vratim! Uzdržaću se od glasanja...“

„Malo sutra ćeš da se uzdržiš!“, prosikta Glokta. „Glasaćeš kako ti ja kažem, a Marovija nek se nosi u tri lepe!“ *Još*

ubeđivanja? To je gadno, ali neka. Zar mi ruke nisu već prljave do lakata? Što da ne kopam po još jednoj kloaki. Nastavio je tihim i sugestivnim glasom, kao da prede. „Juče sam posmatrao tvoje kćerke u parku.“ Iz plemićevog lica nestade poslednja kap krvi. „Tri nevinašceta na samom pragu ženstvenosti, sve odevene po poslednjoj modi, jedna lepša od druge. Najmlađoj je koliko... petnaest?“

„Trinaest“, prokrklja Ingelstad.

„Ah.“ Glokta iskrivi usne da pokaže svoj krezubi osmeh. „Rano je procvetala. Nikada ranije nisu dolazile u Adovu, jesam li u pravu?“

„Nisu“, odgovori ovaj gotovo šapatom.

„Tako sam i mislio. Njihovo uzbuđenje i oduševljenje dok su obilazile vrtove Agrionta bili su izuzetno ljupki. Kunem se, sigurno su privukle pogled svakog mogućeg udvarača u prestonici.“ Onda pusti da mu osmeh polako izbledi. „Srce bi mi prepuklo, lorde Ingelstade, da vidim tri tako nežna stvorenjca iznenada bačena u neku od najsurovijih kaznenih ustanova u Anglandu. Mesta gde lepota, vaspitanje i nežna priroda privlače potpuno drugačiju i mnogo manje prijatnu vrstu pažnje.“ Glokta se uvežbano strese kao od strave dok se polako naginjao napred da prošapuće: „Takav život ne bih ni psu pozeleo. A sve zbog neobazrivosti oca kome je spas bio nadohvat ruke.“

„Ali moje kćerke, one nisu umešane...“

„Biramo novog kralja! Svako je u to umešan!“ *Možda malo surovo. Ali surova vremena zahtevaju surove postupke.* Glokta se s mukom pridiže, a ruka mu je od napora igrala na štapu. „Reći ću Njegovoj preuzvišenosti da može računati na vaš glas.“

Ingelstad popusti, iznenada i potpuno. *Kao probušena mešina za vino.* Ramena mu padoše, lice mu omilitavi od užasa i beznađa. „Ali, vrhovni sudija...“, prošaputa on. „Zar nemate milosti?“

Glokta je mogao samo da slegne ramenima. „Nekada sam je imao. Kao dečak sam bio toliko mekog srca da je bilo gotovo

smešno. Kunem se, zaplakao bih zbog muve upletene u paukovu mrežu.“ Iskriivi lice kada mu svirep grč uhvati nogu dok se okretao ka vratima. „Neprekidan bol me je od toga izlečio.“

Bio je to prislan mali skup. *Ali okupljeni teško da izazivaju toplu osećanja.* Superior Gojl streljao je Gloktu s druge strane ogromnog okruglog stola, u ogromnoj okrugloj odaji, buljave oči su mu štrčale iz koščatog lica. *A rekao bih ne od nežnih osećanja.*

Pažnja Njegove preuzvišenosti arhilektora, čelnika Inkvizicije Njegovog veličanstva, bila je usmerena drugde. Na zakrivljenom zidu, zauzevši možda čitavu polovinu odaje, prikačeno je trista dvadeset listova papira. *Po jedan za svako veliko srce na našem plemenitom Otvorenom veću.* Blago su šuškali na povetarcu koji je duvao kroz velike prozore. *Lepršavi papiri za prevrtljive glasove.* Na svakom je stajalo jedno ime. *Lord ovaj, lord onaj, lord neki od nečega. Veliki ljudi i mali ljudi. Ljudi za čije stavove ama baš nikoga nije bilo briga, sve dok kraljević Rejno nije iz kreveta pao pravo u grob.*

Mnogi listovi su u jednom uglu imali pečat od obojenog voska. Neki su ih imali dva, ili čak tri. *Pripadnosti. Za koga će glasati? Plavo za lorda Broka, crveno za lorda Išera, crno za Maroviju, belo za Sulta, i tako dalje. Sve, naravno, podložno promenama, u zavisnosti od toga kako vetar dune.* Ispod njih su bili redovi sitnih, zbijenih slova. Presitnih da ih Glokta pročita s mesta na kome je sedeo, ali je znao šta govore. *Supruga bivša kurva. Ljubitelj mladića. Previše pije za svoje dobro. U napadu besa ubio slugu. Kockarski dugovi koje ne može da isplati. Tajne. Glasine. Laži. Alatke njegovog zanata. Trista dvadeset imena, i isto toliko prljavih priča, svaka da se iskopa, pokaže i iskoristi za naš cilj. Politika. Istinski posao za pravednike.*

Pa zašto ja to onda radim? Zašto?

Arhilektor je imao preče brige. „Brok je i dalje u vođstvu“, promrmrljao je kiselim glasom, zureći u zalepršane papire, s

rukama u belim rukavicama stegnutim iza leđa. „Ima nekih pedeset manje-više sigurnih glasova.“ *Koliko nešto može biti sigurno u ova nesigurna vremena.* „Išer ne zaostaje mnogo, ima ih četrdesetak. Skald je u poslednje vreme napredovao, bar koliko vidimo. Neočekivano bezobziran čovek. Drži u šaci gotovo čitavu delegaciju iz Stariklenda, što mu daje možda tri-deset glasova, a Barezin ima otprilike isto. Oni su četiri glavna takmaca, kako stvari sada stoje.“

Ali ko zna? Možda će kralj poživeti još godinu, a pre nego što dođe do glasanja, mi ćemo se međusobno poubijati. Glokta je morao da priguši osmeh koji je izazvala ta misao. Dvorana lordova prepuna raskošno odevenih leševa, svi veliki plemići iz Saveza i svih dvanaest članova Zatvorenog veća. Svakom zario nož u leđa onaj iza njega. Ružna istina vladanja...

„Jesi li razgovarao s Heugenom?“, prasnu Sult.

Gojl zabaci pročelavu glavu i ozlojeđeno se iskezi Glokti. „Lord Heugen još živi u zabludi da bi mogao biti naš novi kralj, mada sigurno ne kontroliše više od desetak stolica. Jedva da je imao vremena da sasluša našu ponudu koliko je bio zauzet pabirčenjem novih glasova. Za nedelju ili dve će se možda urazumiti. Onda ćemo ga možda ohrabriti da se prikloni nama, ali se ja ne bih u to kladio. Verovatno će podržati Išera. Koliko razumem, njih dvojica su oduvek bili bliski.“

„Blago njima“, prosikta Sult. „Šta je s Ingelstadam?“

Glokta se promeškoli. „Izneo sam mu vaš ultimatum krajnje otvoreno, Vaša preuzvišenosti.“

„Onda možemo računati na njegov glas?“

Kako to da izrazim? „To ne bih mogao reći s potpunom sigurnošću. Vrhovni sudija Marovija je uspeo da preko svog čoveka Harlena Moroua iznese pretnje gotovo istovetne našima.“

„Moroua? Zar nije on neki Hofov čankoliz?“

„Izgleda da je napredovao u životu.“ *Ili nazadovao, u zavisnosti od pogleda na stvari.*

„Trebalo bi da se postaramo za njega.“ Gojl je imao krajnje neprijatan izraz lica. „Bilo bi sasvim lako...”

„Ne!“, prasnu Sult. „Zašto ti, Gojle, čim se pojavi neki problem, hoćeš da ga ubiješ? Zasad moramo obazrivo da postupamo i da pokažemo kako smo razumni ljudi, spremni za pregovore.“ Prišao je prozoru i jarka sunčeva svetlost ljubičasto je zablistala na velikom dragulju njegovog zvaničnog prstena. „U međuvremenu niko ne vodi računa o upravljanju zemljom. Niko ne prikuplja poreze. Niko ne kažnjava zločine. Taj gad koga zovu Štavilac, taj huškač, taj izdajnik, govori na javnim mestima, na seoskim vašarima, otvoreno poziva na ustanak! Seljaci iz dana u dan odlaze sa imanja i postaju razbojnici, otimaju i uništavaju. Haos se širi, a mi nemamo sredstava da ga ugušimo. U Adovi su ostala samo dva puka kraljeve garde, što je jedva dovoljno da se održi red u gradu. Ko zna hoće li nekom našem plemenitom lordu dojaditi čekanje pa će rešiti da preduhitri ostale i ugrabi krunu? To me uopšte od njih ne bi iznenadilo!“

„Hoće li se vojska uskoro vratiti sa severa?“, upita Gojl.

„Ne verujem. Ona volina maršal Bar proveo je tri meseca čučeci ispred Danbreka i pružio je Betodu dovoljno vremena da se pregrupiše iza Belotoka. Ko zna kada će on dovršiti taj posao, ako ga uopšte dovrši!“ *Meseci potrošeni na provaljivanje u tvrđavu koju smo sami izgradili. Čovek gotovo da poželi da smo se manje trudili kada smo je gradili.*

„Dvadeset pet glasova.“ Arhilektor namršteno pogleda šušlave hartije. „Dvadeset pet, a Marovija ima osamnaest? Veoma slabo napredujemo! Za svaki glas koji pridobijemo, negde jedan izgubimo!“

Gojl se nagnu napred u stolici. „Možda je, Vaša preuzvišenosti, došao čas da ponovo posetimo našeg prijatelja na Univerzitetu...”

Arhilektor besno zasikta i Gojl naglo zatvori usta. Glokta je gledao kroz veliki prozor, pretvarajući se da nije čuo ništa

neobično. Šest oronulih tornjeva Univerziteta isticali su se u pogledu koji se pružao pred njim. *Ali kakvu bi pomoć neko tamo mogao da nađe? U propadanju i prašini, od onih matorih budala adepta?*

Sult mu nije dao mnogo vremena da o tome razmišlja. „Sa Heugenom ću lično da razgovaram.“ Onda prstom ubode jedan papir. „Gojle, piši lordu guverneru Midu i pokušaj da pridobiješ njegovu podršku. Glokta, sredi susret sa lordom Veterlantom. On još nije otvoreno stao ni na čiju stranu. A sada odlazite odavde, obojica.“ Sult okrenu leđa papirima s tajnama i usredsredi pogled svojih ledenih plavih očiju na Gloktu. „Odlazite odavde... i nabavite mi... glasove!“

Biti vođa

„**H**ladna noć!“, viknu Ker. „Mada bi trebalo da je leto!“
Tri čoveka digoše pogled. Najbliži je bio starac
sede kose i lica opaljenog vetrom. Odmah iza njega
bio je mlađi čovek, koji nije imao ruku ispod lakta. Treći je bio
skoro pa dečak, stajao je na kraju keja i namršteno gledao u
mračno more.

Ker je glumio da snažno hramlje dok je prilazio, vukući
jednu nogu za sobom i kriveći lice kao da ga boli. Dovukao se
ispod svetiljke, koja je visila na visokom jarbolu pored zvona
za uzbunu, pa je digao krčag da ga svi vide.

Starac se iskezi i nasloni koplje na zid. „Dole na obali je uvek
hladno.“ On priđe, trljajući šake. „Zato je dobro što si došao
da nas zagreješ, je li?“

„Jes’. Srećno svima.“ Ker izvadi čep, diže jednu šolju i napu-
ni je.

„Nema razloga da škrtariš, je li, momče?“

„Pa valjda i nema.“ Ker nasu još. Jednoruki čovek je morao
da odloži koplje kada mu ovaj dade šolju. Momak priđe posled-
nji i oprezno odmeri Kera.

Starac ga gurnu laktom. „Siguran si da ti mama zna da
piješ, mali?“

„Koga briga šta ona zna?“, zareža on, trudeći se da mu piskutavi glas zvuči grubo.

Ker mu pruži šolju. „Ako si dovoljno star da digneš koplje, dovoljno si star da digneš šolju, rekô bih ja.“

„Jesam dovoljno star!“, prasnu ovaj i ote je iz Kerove ruke, ali se sav strese kada iz nje otpi. Ker se priseti svog prvog pića, koliko mu je bilo gadno i kako se pitao zašto je to ljudima toliko bitno, pa se osmehnu za sebe. Momak najverovatnije pomisli da se to njemu smeje. „Ko si uopšte ti?“

Starac coku. „Ne obraćaj pažnju na njega. Još je dovoljno mlad da misli kako se poštovanje stiče drskošću.“

„Ma u redu je“, reče Ker, sipajući sebi, pa spuštajući vrč na kamen, polako smišljajući šta da kaže, da bude siguran da neće pogrešiti. „Ja se zovem Greg.“ Nekada je poznavao čoveka po imenu Greg, koji je stradao u nekoj tuči gore u brdima. Ker ga nije nešto posebno voleo i nije znao odakle mu je to ime iskrslalo, ali je pomislio da je u tom trenutku jedno ime dobro koliko i drugo. Pljesnuo se po butini. „Bocnuli me u nogu gore kod Danbreka i nije lepo zaraslo. Više ne mogu da marširam. Izgleda da su mi dani u prvoj liniji izbrojani, pa me je moj vođa poslao ovde dole, da pazim na more s vama.“ Pogledao je more, zatalasano i iskričavo pod mesecom nalik na nekakvog živog stvora. „Mada, ne bi' mogô reći da mi je zbog toga nešto krivo. Ako ćemo iskreno, bitke mi je preko glave.“ Bar to poslednje nije bila laž.

„Znam kako se osećaš“, reče Jednoruki, mahnuvši patrljkom Keru ispod nosa. „Kako je tamo gore?“

„Nije loše. Savez i dalje čuči ispred sopstvenih zidina, na sve načine pokušava da uđe, a mi smo na drugoj obali reke, i čekamo ih. Tako je već nedeljama.“

„Čuo sam da su neki ljudi prešli na stranu Saveza. Čuo sam da je stari Trodrvo bio tamo, da je poginuo u onoj bici.“

„To je bio velik čovek, Rud Trodrvo“, reče starac, „velik čovek.“

„Jeste.“ Ker klimnu glavom. „Bio je.“

„Mada, čuo sam da je sad Ker zauzeo njegovo mesto“, reče jednoruki.

„Stvarno?“

„Tako se priča. Taj je opasan zlikovac. Ljudeskara. Zovu ga Ker zato što je jednom nekoj ženi odgrizô sise.“

Ker zatrepta. „Nije valjda? Pa, ja ga nijednom nisam video.“

„Čuo sam da je i Krvava Devetka tamo gore“, prošaputa mladić, razrogačenih očiju kao da govori o duhu.

Druga dvojica prezrivo frknuše. „Krvava Devetka je mrtav, momče, i hvala bogu što te krvoločne pizde nema više.“ Jednoruki se strese. „Majku mu, stvarno ponekad umeš da lupiš!“

„Ma samo sam čuo da se tako priča.“

Starac otpi još groga pa coknu usnama. „Nije mnogo bitno ko je gde. Savezu će najverovatnije sve da dosadi kad jednom uzmu nazad svoju tvrđavu. Dosadiće im pa će otići kući, preko mora, i sve će opet biti po starom. Niko od njih svakako neće dolaziti ovde dole u Afrit.“

„Ne“, reče jednoruki zadovoljno. „Ovde neće doći.“

„Pa zašto smo mi ovde i pazimo da ne dođu?“, požali se momak.

Starac prevrnu očima, kao da je to čuo već deset puta i svaki put isto odgovorio. „Zato što smo dobili taj zadatak, momče.“

„A kad jednom dobiješ zadatak, najbolje je da ga obaviš kako valja.“ Ker se prisetio kako mu je Logen govorio isto, kao i Trodrvo. Obojica su sada otišli, vratili su blato, ali je to i dalje bila istina kao i odvajkada. „Čak i ako je zadatak dosadan, opasan ili mračan. Čak i ako je zadatak takav da ga radije ne bi izvršio.“ Majku mu, što mu se pišalo. Tako je uvek bilo u ovakvim trenucima.

„Živa istina“, reče starac, osmehujući se u šolju. „Čovek mora da obavi svoje poslove.“

„Mora. Mada, šteta. Delujete mi kao sasvim pristojni momci.“ Onda Ker zavuče ruku iza leđa, kao da se češe po dupetu.

„Šteta?“ Mali je izgledao zbunjeno. „Kako to misliš š...“

Tada mu Dau priđe iza leđa i prekla ga.

Gotovo istog časa prljava šaka Tmurnog stegnu usta jednorukog a krvavi vrh sečiva kliznu iz razmaknutog plašta. Ker skoči napred i triput brzo ubode starca u rebra. Ovaj zašišta, zakleca, razrogačenih očiju, sa šoljom još u ruci, a pljuvačka i piće su mu curili iz otvorenih usta. Onda pade.

Mladić malo otpuza. Jednom rukom se držao za grlo, pokušavao je da zaustavi krv, drugu ruku je pružio ka jarbolu na kome je visilo zvono za uzburu. Stvarno ima petlju, pomisli Ker, da tako preklanog vrata misli na zvono, ali se nije odvuкао više od koraka kada mu Dau snažno nagazi na potiljak i smrskala mu vrat.

Ker iskrivi lice kada ču kako kosti pucaju. Ovaj najverovatnije nije zaslužio da tako umre. Ali to je rat. Gine mnogo ljudi koji to nisu zaslužili. Posao je morao da se obavi i oni su ga obavili, i sva trojica su još bili živi. Od takvog posla se ne može više ni očekivati, ali je on svejedno imao gorak ukus u ustima. To mu nikada nije lako padalo, ali sada je postalo mnogo teže, sada otkako je vođa. Čudno koliko je lakše ubijati ljude kada ti neko drugi to naredi. Težak je posao ubijanje. Teži nego što biste pomislili.

Osim ako se ne zovete Crni Dau, naravno. Tom zlikovcu je ubiti čoveka isto što i ispišati se. Verovatno je zbog toga toliko proketo vešt u tome. Ker ga je gledao kako se saginje, skida plašt s beživotnog tela jednorukog i prebacuje ga sebi preko ramena, pa onda gura leš u more, nehajno kao da baca smeće.

„Ti imaš dve ruke“, reče Tmurni, koji je već ogrnuo starčev plašt.

Dau pogleda samog sebe. „Šta to 'oćeš da kažeš? Nema šanse da sebi odsečem ruku da bismo se bolje prerusili, budalo!“

„Hoće da kaže da je sakriješ.“ Ker je gledao Daua kako briše šolju prljavim prstom, sipa sebi piće i ispija ga nadušak. „Kako možeš da piješ u ovakvom trenutku?“, upita on dok je skidao mladićev krvavi plašt sa leša.

Dau slegnu ramenima i sipa sebi ponovo. „Šteta da se baci. A i lepo si rekô. Hladna noć.“ Opasno se naceri. „Majku mu, ti, Keru, stvarno umeš da pričaš. Zovem se Kreg.“ Načini nekoliko hromih koraka. „Uboli me u dupe kod Danbreka! Odakle ti samo to?“ On nadlanicom pljesnu Tmurnog po ramenu. „Strava, a? Ima neka reč za to, je li? Kako se beše kaže?“

„Uverljivost“, reče Tmurni.

Dauove oči se ozariše. „Uverljivost. E to si ti, Keru. Ti si jedna uverljiva džukela. Kunem se, mogô si da im kažeš da si Skarling bez Kapuljače glavom i bradom i oni bi ti poverovali. Ne znam kako ti uspeva da ti lice bude toliko mirno!“

Keru nije bilo toliko do smeha. Nije mu se dopadalo da gleda dva leša koja su još ležala na kamenju. Stalno je brinuo je li mladiću hladno bez plašta. Mnogo glupo da se o tome razmišlja, pošto ovaj leži u lokvi svoje krvi samo korak dalje.

„Pusti sad to“, huknu on. „Bacite ovu dvojicu u more pa dođite do kapije. Ne znam kada će stići drugi.“

„U pravu si, vođo, u pravu si, šta god da kažeš.“ Dau odvuče mrtvace u more, otkaci bat iz zvona, pa i njega baci u more.

„Šteta“, reče Tmurni.

„Zašto?“

„Da tako propadne zvono.“

Dau ga pogleda trepćući. „Da tako propadne zvono, pa ne mogu da verujem! Odjednom si mi počô nešto mnogo da pričaš, i znaš šta? Pre si mi se mnogo više sviđô. Da propadne zvono? Da ti nisi malo skrenuo, momak?“

Tmurni slegnu ramenima. „Južnjacima bi možda trebalo, kad stignu ovamo.“

„Onda nek izrone jebeni bat, je l’ tako?“ Dau uze koplje jednorukog i ode do otvorene kapije, s jednom rukom zavučenom u ukradeni plašt, gundajući za sebe. „Da propadne zvono... pa jebem mu sve mrtve...“

Ker se pridiže na vrhove prstiju i skide svetiljku sa kuke, diže je, okrenutu ka moru, pa je pokri krajem plašta i onda ponovo

otkri. Pokri je i otkri, a onda još jednom i na kraju je ponovo zakači na jarbol. Plamen je delovao previše sitno da bude izvor svih njihovih nada. Previše sitno da ga vide čak tamo na pučini, ali druge nade nisu imali.

Sve vreme je iščekivao da čitava stvar pođe naopako, da se u varoši začuje žagor, da se pet desetina momaka stuši iz te otvorene kapije i izubija njih trojicu kao što su zaslužili. Činilo se da će pući koliko mu se pišalo, kada bi o tome pomislio. Njih, međutim, nije bilo. Nije bilo nikakvog zvuka sem škripe praznog zvona na jarbolu i hladnih talasa što zapljuskuju kamen i drvo. Bilo je baš kao što su planirali.

Prvi čamac je doplovio iz tame, Trepet se kezio s njegovog pramca. Dvadesetak momaka tiskalo se u čamcu iza njega, veoma pažljivo veslajući, belih napetih lica, zuba stegnutih od napora da se održi tišina. Ipak, Keru su živci igrali od svakog dodira drveta i metala.

Trepet i njegovi ljudi su okačili nekoliko džakova slame preko ivica pre nego što su sasvim približili čamce, da drvo ne bi zastrugalo o kamen, što su sve smislili još prethodne nedelje. Bacili su užad i Ker i Tmurni su ih uhvatili, privukli i privezali čamac. Ker pogleda Daa, spokojno naslonjenog na zid pored kapije, kako odmahuje glavom da kaže kako se u varoši niko ne pomera. Onda se Trepet našao na stepenicama, vešt i tih, i čučnuo u tami.

„Svaka čast, vođo“, prošaputa on, široko se osmehujući. „Lepo ste ovo izveli.“

„Kasnije će biti vremena da pljeskamo jedan drugoga po ramenu. Privežite ostale čamce.“

„Odmah.“ Sada je pristizalo još čamaca, još momaka, još džakova slame. Trepetovi ljudi su ih privlačili, pomagali ljudima da izađu na kej. Svakojakim ljudima koji su im se pridružili poslednjih nedelja. Ljudima kojima se nije dopadao novi način na koji je Betod sve radio. Uskoro se dole kod vode okupila

prilična gomila. Toliko mnoštvo da Ker prosto nije mogao da poveruje da ih nisu primetili.

Podelili su se u odrede, baš kao što su se dogovorili, a svaki je imao sopstvenog vođu i zadatak. Nekoliko ljudi je poznavalo Afrit i oni su na zemlji nacrtali plan naselja, kao što je Trodrvo nekada radio. Ker ih je sve naterao da ga nauče. Iskezio se kada se prisetio koliko je Crni Dau zbog toga kukao, ali će im se to sada isplatiti. Čučao je pored kapije, a oni su prolazili, jedna mračna i tiha grupa za drugom.

Prvi je išao Tul, praćen tucetom momaka. „Dakle, Gromovniče“, reče Ker, „tvoja je glavna kapija.“

„Jes“, klimnu glavom Tul.

„To je najvažniji zadatak, zato pokušaj da ga obaviš tiho.“

„Tiho, dogovoreno.“

„Onda srećno, Tule.“

„Neće trebati sreća.“ Div požuri u mračne ulice, praćen svojom družinom.

„Crvena Kapo, tvoja je kula pored bunara i zidovi iza nje.“

„Moji su.“

„Trepete, ti i tvoji ćete čuvati stražu na gradskom trgu.“

„Kao što sova bdi, vođo.“

I tako su dalje prolazili, kroz kapiju i u mračne ulice, ne stvarajući više zvuka nego vetar sa mora i talasi u luci. Ker je svakoj družini davao njen zadatak, pa je pljeskao ljude po ramenima u prolazu. Crni Dau je došao poslednji, sa družinom okorelih lica.

„Dau, tvoj je glavešinin dvor. Okolo stavi drva, kao što smo se dogovorili, ali nemoj da ih potpališ, je l' jasno? Nemoj da ubiješ nikoga koga ne moraš. Bar zasada.“

„Bar zasada, pošteno.“

„I, Dau.“ On se okrenu. „Nemoj ni da kinjiš ženski svet.“

„Šta ti misliš da sam ja?“, upita on, a zubi su blistali u mraku.

„Nekakva zver?“

I to je bilo to. Ostali su samo on i Tmurni, i još nekolicina da na oku drže more. „Hm“, reče Tmurni, sporo klimajući glavom. To je za njega bila izuzetno velika pohvala.

Ker pokaza na jarbol. „Skinu nam ono zvono, molim te“, reče on. „Možda na kraju ipak bude neke koristi od njega.“

Mrtvih mu, stvarno je bilo glasno. Ker je gotovo morao da zažmuri, čitava ruka mu je drhtala dok je udarao po zvonu drškom noža. Nije se osećao najprijatnije među svim tim zgradama, stešnjen zidovima i ogradama. On u životu nije proveo mnogo vremena po gradovima, a ono što je proveo nije mu se dopalo. Ili je nešto palio, ili je pravio čuda posle opsade, ili je ležao u Betodovoj tamnici i čekao da ga ubiju.

Trepćući pogleda zbijene krovove od škrljca, zidove od starog sivog kamena, crno drvo, prljavi sivi malter, sve mokro od kišice. To mu je delovalo kao čudan način života, spavati u kutiji, svakog dana hodati na tačno istom mestu. Od same te pomisli obuze ga nemir, kao da već nije bio dovoljno napet od zvona. On se nakašlja pa ga spusti na kaldrmu pored sebe. Onda je stajao i čekao, s jednom rukom na balčaku mača, zbog čega je, nadao se, izgledalo kao da s njim nema šale.

Iz ulice se začuše brzi koraci i na trg istrča neka devojčica. Ona zinu kada ih vide kako tu stoje, desetak bradatih i naoružanih ljudi, Tul Duru među njima. Verovatno nikada nije videla ni približno tolikog čoveka. Ona se naglo okrenu da pobegne u drugom pravcu, zamalo se okliznuvši na mokroj kaldrmi. Onda vide Daua kako sedi na gomili drveta odmah iza nje, opušteno naslonjen na zid, sa isukanim mačem preko kolena, pa se ukipi u mestu.

„U redu je, mala“, zareža Dau. „Možeš ostati 'de si.“

Sada ih je još pristizalo, žurili su na trg sa svih strana, svi su izgledali jednako preneraženo kada bi videli Kera i njegove

momke kako čekaju. Mahom žene i dečaci, i nekoliko staraca. Zvono ih je isteralo iz kreveta i još su bili bunovni, krvavih očiju i nadutih lica, zgužvane odeće, naoružani onim čega su se prvog mašili. Dečak sa kasapskom satarom. Sasvim pogrbljen starac s mačem koji je izgledao još stariji od njega. Napred devojka s vilama i gustom čupavom tamnom kosom, čiji je izraz lica podsetio Kera na Šari. Grub i zamišljen, kao što ga je nekad gledala, pre nego što su počeli da ležu zajedno. Ker namršteno pogleda njena prljava bosa stopala i ponada se da neće morati da je ubije.

Najbolji način da brzo i lako završe posao biće da ih dobro zastraše. Zato je Ker pokušao da govori kao čovek koga se treba plašiti, umesto kao čovek koji sam premire od straha. Kao što bi Logen možda govorio. Ili bi tako bilo više straha nego što je potrebno. Onda kao Trodrvo. Strog ali pravedan, hoće ono što je najbolje za sve.

„Je li glavešina među vama?“, zareža on.

„Ja sam taj“, zakrešta starac s mačem, lica sveg mlitavog od zaprepašćenja što je zatekao dvadesetak dobro naoružanih neznanaca kako stoje nasred njegovog gradskog trga. „Zovem se Bras. Ko ste kog đavola vi?“

„Ja sam Ker, a ovo ovde je Harding Tmurni, a ljudeskara je Tul Duru Gromovnik.“ Neke oči se razrogačiše, neki ljudi zažagoriše. Činilo se da su ta imena i ranije čuli. „Ovde smo s petsto momaka i sinoć smo ti uzeli grad.“ Na to usledi nekoliko uzdaha i jauka. Momaka je bilo oko dvesta, ali nije bilo potrebe da im to kaže. Možda bi pomislili da je borba dobra ideja a on nije želeo da na kraju izbode neku ženu a ni da neka izbode njega. „Ima nas još mnogo, svuda okolo, a vaši vojnici su svi svezani, oni koje nismo morali da pobijemo. Neki moji ljudi, a treba da znate da pričam o Crnom Dauu...“

„To sam ja.“ Dau blesnu svojim poganim kezom i nekoliko ljudi prestrašeno ustuknu od njega, kao da su čuli da se tu kraj njih otvorio pakao.

„...Pa, oni su bili za to da vam odmah spalimo kuće i pobijemo koga dohvatimo. Da sve radimo kao nekad, dok je glavni bio Krvava Devetka, ako shvatate šta hoću da kažem?“ Neko dete u gomili kao da zaplaka, tiho i šmrcavo. Dečak je zurio oko sebe, satara mu je drhtala u ruci, tamnokosa devojkica je treptala i čvršće stezala vile. Shvatili su suštinu, o da. „Ali ja sam pomislio da vam pružim priliku da se predate, pošto je grad pun žena, dece i slično. Ja sam u zavadi s Betodom, a ne s vama. Savez hoće da ovo mesto koristi kao luk, da tu dovodi vojnike, namirnice i šta još treba. Stići će ovamo za manje od sata, svojim brodovima. Biće ih mnogo. To će se desiti sa vašim pristankom ili bez njega. Šta hoću da kažem, možemo sve to da obavimo na krvav način, ako vi tako hoćete. Mrtvi znaju da mi imamo mnogo prakse. Ili možete da spustite oružje, ako ga imate, pa da se svi slažemo, lepo i... kako se ono kaže?“

„Civilizovano“, reče Tmurni.

„Jeste. Civilizovano. Da čujem?“

Starac opipa mač. Izgledao je kao da bi se njime pre poštapao nego zamahivao, pa se zagleda u zidove, odakle ga je posmatralo nekoliko Kerovih momaka, i onda mu se ramena spustiše. „Izgleda da nas držiš u šaci. Ker, je li? Uvek sam slušao da si bistar tip. Nema ovde svejedno više nikoga ko bi se s vama tukao. Betod je odveo sve ljude koji mogu istovremeno da drže koplje i štit.“ On pogleda žalosnu gomilu oko sebe. „Ostavćete žene na miru?“

„Ostavćemo žene na miru.“

„One koje hoće da budu ostavljene na miru“, reče Dau, pohotno se nacerivši curi s vilama.

„Ostavćemo ih na miru“, zareža Ker i preteći ga pogleda. „Ja ću se za to postarati.“

„Onda dobro“, zahripa starac, dohrama i namršti se dok je bacao zarđalo oružje pred Kerove noge. „Ti si bolji čovek od Betoda, koliko ja vidim. Valjda bi trebalo da ti zahvalim na milosti, ako održiš reč.“

„Hm.“ Ker se nije osećao posebno milosrdno. Sumnjao je da bi mu starac koga je ubio na doku zahvaljivao, kao i jednoruki čovek proburažen s leđa ili preklani mladić, pred kojim je bio čitav život.

Jedno po jedno, ostali iz gomile priđoše i baciše oružje, ako se ono uopšte tako moglo nazvati, na gomilu. Gomila starog zardalog alata i otpada. Momčić priđe poslednji i baci sataru da zazveči s ostalima, uplašeno pogleda Crnog Daa, pa se brzo pridruži ostalima i uhvati crnokosu devojkicu za ruku.

Stajali su tako, razrogačenih očiju i u gomili, i Ker je mogao gotovo da nanjuši njihov strah. Čekali su da Dau i njegovi momci krenu da ih poseku. Čekali su da ih nateraju u neku kuću, koju će zaključati i zapaliti. Ker je sve to i ranije viđao. Zato ih nije baš nimalo krivio dok su se tiskali kao ovce na zimskom polju. I on bi se poneo isto.

„Dobro!“, zareža on. „To je to! Svi nazad kući, ili gde već treba. Vojska Saveza stiže pre podneva, i bolje da ulice budu prazne.“

Oni trepćući pogledaše u pravcu Kera, pa Tula i Crnog Daa, zatim jedni ka drugima. Progutaše knedlu i zadrhtaše, i promrmljaše zahvalnost mrtvima. Sporo se pokrenuše i raštrkaše i svako ode svojim putem. Živi, na opšte olakšanje.

„Lepo si to izveo, vođo“, reče Tul Keru na uho. „Ni sam Trodrvo ne bi umeo bolje.“

Dau mu se prikrađe s druge strane. „Što se žena tiče, međutim, ako mene pitaš za savet...“

„Ne pitam“, reče Ker.

„Jeste li videli mog sina?“ Jedna žena nije krenula kući. Išla je od jednog čoveka do drugog, suznih očiju i lica ludog od brige. Ker obori glavu i skrenu pogled. „Moj sin, on je bio na straži, tamo dole na obali! Jeste li ga videli?“ Ona cimnu Kerov ogrtač, glas ju je izdavao i bio pun suza. „Molim vas, gde je moj sin?“

„Misliš da ja znam gde je svako?“, prasnu on u njeno suzno lice. Otišao je krupnim koracima kao da ga čeka mnogo važnog posla, a sve vreme je mislio: ti si, Keru, kukavica, odvratna smrdljiva kukavica. Jak junak, što je tako prešao gomilu žena, dece i staraca.

Nije lako biti vođa.

Plemenit posao

Veliki šanac su isušili još na početku opsade, tako da je to sada bio samo širok jarak pun crnog blata. Na suprotnom kraju mosta preko njega, četiri vojnika radila su pored kola, vukli su leševe do ivice i gurali ih da padnu na dno. Leševi poslednjih branilaca, izbođeni i nagoreli, isprskani krvlju i zemljom. Divlji ljudi, iz zemalja iza reke Krine, na dalekom istoku, čupavih kosa i bradati. Njihova mlitava tela delovala su žalosno slaba posle tri meseca provedena iza zidina Danbreka, žalosno izglednela. Jedva ljudska. Vestu je bilo teško da se mnogo raduje pobedi nad tako jadnim stvorenjima.

„Deluje kao sramota“, promrsi Džalenhorm, „pošto su se tako hrabro borili. Da ovako skončaju.“

Vest je gledao još jedan odrpani leš kako klizi na blatnjavu gomilu. „Tako se završava većina opsada. Posebno za one hrabre. Oni će biti sahranjeni tu dole u glibu, a šanac će se ponovo napuniti. Voda Belotoka će pohrliti preko njih, i njihova hrabrost ili njihov kukavičluk neće značiti ništa.“

Tvrđava Danbrek dizala se iznad dvojice oficira dok su prelazili most, crni obrisi zidina i kula poput velikih, pretećih rupa u teškom belom nebu. Iznad nje je kružilo nekoliko odrpanih ptica. Još dve-tri su kreštale sa izbrazdanih zidina.

Ljudima generala Kroja trebao je čitav mesec da prevale taj isti put pošto su tek posle nebrojenih krvavih pokušaja uspjeli da se probiju kroz teška vrata pod neprekidnom kišom strela, kamenja i ključale vode. Još jedna nedelja klaustrofobične klanice da se probiju kroz desetak koraka dugačak tunel iza kapije, da provale drugu kapiju sekirom i vatrom, i napokon preuzmu vlast nad spoljašnjim zidom. Branioci su imali sve prednosti. Mesto je veoma pažljivo izgrađeno da im to obezbedi.

A kada su jednom prošli kroz kapiju, njihove nevolje tek su počele. Unutrašnji zid bio je dvaput viši i deblji od spoljašnjeg, nadvijao se nad njim u svim tačkama. Nije bilo zaklona od projektila iz šest čudovišnih kula.

Da bi zauzeli taj drugi zid, Krojevi ljudi su primenili svaku veštinu nauke o opsadama. Radili su budakom i polugom, ali je zid u osnovi bio širok pet koraka. Pokušali su da ga potkopaju, ali je zemlja oko tvrđave bila natopljena vodom, a ispod nje čvrsta englandska stena. Bombardovali su ih katapultima, ali su jedva ogrebal i moćne bastione. Prilazili su s opsadnim lestvicama, mnogo puta, u talasima i u manjim odredima, iznenada noću ili drsko po danu, ali i po mraku i na svetlu isprekidani nizovi ranjenika Saveza poraženi su se povlačili, vukući mrtve za sobom. Na kraju su pokušali da pregovaraju sa divljim braniocima, posredstvom jednog severnjačkog prevodioca, ali su tog nesrećnika ovi gađali izmetom.

Na kraju je presudila čista sreća. Pošto je posmatrao kretanje stražara, jedan preduzimljiv narednik je pod okriljem noći oprobao sreću s užetom i kukom. Uspeo je da se popne, a sledilo ga je desetak hrabrih ljudi. Iznenadili su braniocima, nekoliko ubili i otvorili kapiju. Čitav napad je trajao deset minuta i koštao jedan život iz Saveza. Vestu se činilo kao prikladna ironija da je vojska Saveza, pošto je probala sve zaobilazne načine i svaki put bila krvavo odbijena, u unutrašnjost tvrđave ušla na otvorenu glavnu kapiju.

Jedan vojnik se sada presamitio blizu kapije i glasno povraćao na prljavo kamenje. Vest prođe kraj njega, praćen odjekom

svojih čizama u dugačkom tunelu i obuzet zlom slutnjom. Izašao je na široko dvorište u sredini tvrđave. To je bio pravilan šestougao, koji je ponavljao oblik unutrašnjih i spoljnih zidina tako da su zajedno činili savršeno simetričnu građevinu. Vest je, međutim, sumnjao da bi se arhitektama dopalo stanje u kome su Severnjaci ostavili njihovo delo.

Dugačka drvena zgrada na jednom kraju dvorišta, možda štala, zapalila se prilikom napada i od nje je sada ostala samo gomila čađavih greda, među kojima je još tinjao žar. Ljudi koji su krčili ruševine još su imali previše posla ispred zidina i zemlja je još bila prekrivena palim oružjem i leševima. Mrtvi Saveza poređani su u redovima u jednom uglu i prekriveni ćebadima. Severnjaci su ležali u svim mogućim položajima, na leđima i potrbuške, zgrčeni ili pruženi gde su pali. Ispod tela su kamene ploče bile duboko izbrazdane, i to ne samo od nasumičnih oštećenja tromesečne opsade. U kamenu je uklesan veliki krug, a unutar njega drugi manji krugovi, čudni belezi i simboli u složenoj šari. Vestu se ni najmanje nije dopadalo kako to izgleda. Još i gore, postao je svestan odvratnog smrada koji je tu vladao, prodornijeg čak i od mirisa spaljenog drveta.

„Šta to, pobogu, toliko smrdi?“, promrmlja Džalenhorm, stavivši ruku preko usta.

Čuo ga je neki narednik koji je stajao nedaleko. „Izgleda da su naši severnjački prijatelji rešili da ukrase tvrđavu.“ Pokazao je iznad njihovih glava i Vest je pogledao kuda je oklopljeni prst pokazivao.

Bili su toliko propali da isprva nije shvatio da gleda u ostatke ljudi. Bili su prikovani, raširenih ruku i nogu, na unutrašnje zidine svih kula, visoko iznad sklepanih zaklona na obodu dvorišta. Truli drob visio im je iz trbuha, prekriven muva-ma. Rasečeni krvavim krstom, što bi rekli Severnjaci. Odrpani ostaci raznobojnih uniformi Saveza još su se nejasno nazirali, lepršajući na povetarcu u masi trulog tkiva.

Tu su očigledno već dugo visili. Sigurno još od pre početka opsade. Možda još otkako je tvrđava prvobitno pala

Severnjacima u ruke. Leševi prvobitnih branilaca, tu zakucani, da trunu, sve te mesece. Tri leša su izgleda bila bez glava. Možda su sa njih poticali oni darovi koji su stigli maršalu Baru pre onoliko vremena. Vest je shvatio da se pita, besmisleno, jesu li bili živi kada su ih zakucavali. Pljuvačka mu navre u usta, zujanje muva iznenada postade mučno glasno.

Džalenhorm je prebledeo kao kreč. Ništa nije govorio. Nije morao. „Šta se ovde desilo?“, promrsi Vest kroz stegnute zube, najviše za samog sebe.

„Pa, gospodine, mi mislimo da su se nadali pomoći.“ Narednik mu se iskezi, očigledno čovek veoma jakog želuca. „Pomoć od nekih dušmanskih bogova, bar tako nagađamo. Izgleda, međutim, da ovde dole niko nije slušao, je li?“

Vest namršteno pogleda grube belege na zemlji. „Sklanjajte ih! Ako budete morali, povadite kamenje i stavite novo.“ Oči mu ponovo odlutaše do raspalih leševa gore, i on oseti kako mu se želudac bolno grči. „I ponudi nagradu od deset maraka čoveku koji ima petlju da se popne i oslobodi ta tela.“

„Deset maraka, gospodine! Dajte ovamo te merdevine!“

Vest se okrenu i prođe kroz otvorenu kapiju tvrđave Danbrek, zadržavajući dah i zdušno se nadajući da više nikada neće morati da poseti to mesto. Ipak je znao da će se vraćati. Makar u snovima.

Od sastanaka s Polderom i Krojem razboleo bi se i najzdraviji čovek, a lord maršal Bar nikako nije spadao u takve. Zapovednik snaga Njegovog veličanstva u Anglandu žalosno je oslabio, isto kao branioci Danbreka. Jednostavna uniforma visila je na njemu a bela koža delovala je kao preterano zategnuta preko kostiju. Za samo desetak nedelja ostario je isto toliko godina. Ruka mu se tresla, usna mu je podrhtavala, nije mogao dugo da stoji i uopšte nije mogao da jaše. S vremena na vreme iskrivio bi lice i stresao se kao da ga stežu nevidljive kandže. Vest uopšte

nije znao kako Baru uspeva da gura dalje, ali je ovaj svejedno to činio, po četrnaest i više sati na dan. Vršio je sve svoje dužnosti s onom istom starom posvećenošću. Samo se sada činilo da ga one izjedaju, deo po deo.

Bar mračno pogleda veliku mapu pograničnih oblasti, s rukama položenim na trbuh. Belotok je bio vijugava plava linija na njenoj sredini, Danbrek crni šestougao nik obeležen vitičastim slovima. Levo od njega, Savez. Desno, Sever. „Dakle“, zakrklja on, pa se onda nakašlja, „tvrđava je ponovo u našim rukama.“

General Kroj ukočeno klimnu glavom. „Jeste.“

„Napokon“, primeti Polder sebi u bradu. Dva generala su izgleda i dalje doživljavala Betoda i njegove Severnjake kao situaciju smetnju koja odvlači pažnju od glavnog cilja ovog pohoda: međusobnog obračuna.

Kroj se nakostrešio, a njegov štab je zažagorio kao jato besnih vrana. „Danbrek su osmislili najveće vojne arhitekture Saveza, i prilikom njegove izgradnje ni na čemu se nije štedelo! Njegovo zauzimanje nije bilo lak zadatak!“

„Naravno, naravno“, zareža Bar, svojski se trudeći da skrene temu. „Izuzetno teško mesto za osvajanje. Imamo li neku predstavu kako su Severnjaci u tome uspeji?“

„Nijedan nije preživeo da nam kaže kakvu su varku primenili, gospodine. Borili su se, bez izuzetka, do smrti. Poslednja nekolicina se zabarikadirala u štali, pa su je zapalili.“

Bar pogleda Vesta i sporo zavrte glavom. „Kako čovek da razume takvog neprijatelja? U kakvom je stanju tvrđava sada?“

„Šanac je isušen, spoljna kapijska kula delimično uništena, unutrašnji zid je takođe teško oštećen. Branioci su porušili neke zgrade da bi imali drvo da pale i kamenje da bacaju, a ostalo su ostavili u...“ Kroj zamrda usnama kao da teško nalazi reči. „U veoma lošem stanju. Popravke će trajati nekoliko nedelja.“

„Ha.“ Bar nesrećno protrlja stomak. „Zatvoreno veće želi što pre da čuje kako smo prešli Belotok, ušli na Sever i preneli

rat na teritoriju neprijatelja. Dobre vesti za uznemireno građanstvo i tako dalje.“

„Zbog osvajanja Afrita“, ubaci se Polder, sa izuzetno samozadovoljnim kežom, „naš položaj je daleko jači. Jednim udarcem smo stekli jednu od najboljih luka na Severu, čiji je položaj savršen za snabdevanje naših snaga dok napreduju dalje u neprijateljsku teritoriju. Pre toga, sve je moralo da stiže preko čitavog Anglanda, kolima, po lošim drumovima i lošem vremenu. Sada se možemo snabdevati i pojačavati brodom, gotovo na samom frontu! A sve je to izvedeno bez i jednog jedinog gubitka!“

Vest nije nameravao da mu dozvoli da prigrabi zasluge za to. „Naravno“, reče on bezizražajnim glasom. „Naši severnjački saveznici ponovo su se pokazali od neprocenjive vrednosti.“

Oficiri iz Polderovog štaba, u crvenim bluzama, namrštiše se i zagundāše. „Odigrali su svoju ulogu“, bio je prisiljen general da prizna.

„Njihov vođa, taj Ker, došao nam je s tim planom, pa ga je sam sproveo u delo, koristeći samo svoje ljude, i predao vam grad, otvorene kapije i umirenog stanovništva. Koliko ja shvatam.“

Polder besno pogleda Kroja, koji je sada sebi dopustio veoma slabašan osmeh. „Moji ljudi drže grad i već prave zalihe namirnica! Zašli smo neprijatelju iza leđa i primorali ga da se povuče ka Karleonu! To je, pukovniče Veste, sigurno sada tema, a ne ko je šta tačno uradio!“

„Tako je!“, preseče ga Bar, mahnuvši ručerdom. „Obojica ste učinili velika dela za svoju zemlju. Ali sada se moramo okrenuti ka novim uspesima. Generale Kroju, obrazujte radne odrede koji će ostati da dovrše popravku Danbreka i puk regruta kao posadu. Sa zapovednikom koji zna šta radi, molim. Bilo bi u najmanju ruku sramota da tvrđavu izgubimo i drugi put.“

„Neće biti grešaka“, zareža Kroj na Poldera, „u to možete biti sigurni.“

„Ostatak vojske može preći Belotok i okupiti se na suprotnoj obali. Onda možemo da nastavimo na istok i sever, ka Karleonu, i da se pritom snabdevamo iz luke Afrit. Isterali smo neprijatelja iz Anglanda. Sada moramo nastaviti dalje i baciti Betoda na kolena.“ Maršal udari pesnicom po dlanu da pokaže kako.

„Moja divizija će preći reku do sutra uveče“, prosikta Polder na Kroja, „i to u dobrom poretku!“

Bar iskrivi lice. „Moramo da nastupamo oprezno, bez obzira na to šta Zatvoreno veće kaže. Savez je poslednji put prešao Belotok kada je kralj Kazamir napao Sever. Ne moram da vas podsećam da je bio prinuđen na povlačenje u velikom neredu. Betod je i ranije umeo da nas iznenadi, a biće samo jači dok se povlači na svoju teritoriju. Moramo da radimo zajedno. Ovo, gospodo, nije takmičenje.“

Dva generala odmah počеше da se takmiče ko će se više slagati s izrečenim. Vest teško uzdahnu, pa protrlja koren nosa.